

V družstevnom rybníku sa intenzívne loví

Kupci DPL môžu preniknúť do družstva

6

Ekonomické je aj ekologické?

O tajomstve najkrajšieho chotára vo Važci

08

Na ceste k vlastníctvu družstva

Postrehy z Farmfórum región - jar 2012

10

FARMAGAZÍN

Spoločný poradca pre poľnohospodárov

2012/03

PREČO MÁME ZAMIENĀT DPL?

Pýta sa odborníka na družstevné právo Daniela J. Kratkeho
predseda PD Pokrok v Ostrove Ing. Juraj Schuchmann

Vydavateľ:

LAWFARM® Spoločné riešenie pre poľnohospodárov

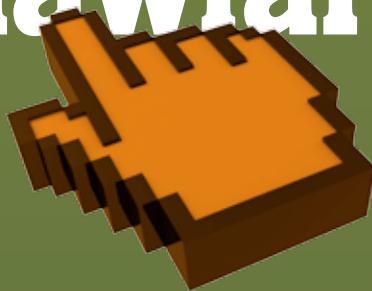
Partner:

lawfarm.info

www.lawfarm.info

...miesto, kde nájdete
všetky čísla Farmagazínu

Dobrá rada stojí groš

Dávno sú preč časy, keď ktosi radil, čo kto má pestovať a chovať, čo kedy a kde zasiať, kam a komu čo predať. Či chceme alebo nechceme, boli to rady. Síce direktívne, ale predsa len rady. Aj keď niekedy nezmyselné. Ale - neplatilo sa za ne. Bolo ich treba iba plniť. Predseda družstva nemusel byť finančníkom, ani obchodníkom, nemusel predvídať, ba ani štyri ročné obdobia ho nezaskočili... Po viac ako dvoch desaťročiach tu máme klimatické zmeny, pretlak bravčoviny, hovädzieho či mlieka spoza hraníc... Normy na veľkosť priestoru pre sliepky, ošpané... Inak sa také vajčička či kurčatá nepredajú. A bravčové? Už pomaly niet čo predať. A teraz „babo“ rad! Čo chovať? Čo pestovať? Komu a kedy čo predať? Alebo kúpiť tie DPL-ky? Či radšej ešte počkať? A keď kúpiť, tak za koľko? Tých súčasných otázok, poznáte to sami, je podstatne viac. A odpovede ani rady neprichádzajú... Ibaže už naši predkovia vedeli, že prídu, ak sa za ne zaplatí. Odborníkom. Aby nechodili dávať rozumy za hranice, či sedieť za pecou. Tretina mladých – absolventov stredných a vysokých škôl nemá do čoho pichnúť. Je na vine iba štát? Domnievam sa, že nie. A zrejme budete súhlasit s tým, že nikto nie je polyhistor. Ani predseda družstva.

Soňa Ludvighová

Šéfredaktorka časopisu FARMAGAZÍN
ludvighova@lawfarm.info

“

Väčšina ľudí spotrebuje viac energie na rozhovory o problémoch, než na ich riešenie.

HENRY FORD

Je lepšie vlastniť družstevné podielnické listy, alebo vlastniť družstvo?

Ing. Peter Baco, PhD.

Exminister pôdohospodárstva, poslanec európskeho parlamentu v minulom volebnom období, expert na agrárnu politiku

Držali ste v rukách ministerské žezlo v čase, keď sa podľa zákona vydávali Družstevné podielnické listy (DPL). Po 17-tich rokoch ich existencie sú však reálne iba nástrojom na kontrolu družstva prostredníctvom hlasovania na členskej schôdzi v prípade, ak niekto vlastní väčší balík DPL. Čo si myslíte o kontrolovaní členskej schôdze hlasmi a reálnom vlastníctve družstva?

Z celosvetových prehľadov je zrejmé, že medzi najúspešnejšie firmy sveta nepatrí ani jedno družstvo. Pre zlepšenie konkurencieschopnosti družstiev, v porovnaní s inými podnikateľskými formami teda treba využiť princípy tých podnikateľských subjektov, ktoré najlepšie zaangažovali svojich vlastníkov do úspechu firmy. Najskôr však bolo treba v SR nejako odškodniť ľudí za roky družstiev kolchozného modelu hospodárenia. DPL boli, domnievam sa, potrebný krok.

Ďalšia racionalizácia fungovania družstiev prebiehala slobodne, premenou na iné formy podnikania, koncentráciou vlastníctva DPL, kúpou, či inou cestou získania vlastníckeho práva k družstvu. Určitú osvetu sme robili v smere koncentrácie rozhodovacích kompetencií do rúk tých zainteresovaných osôb, ktoré mali reálny záujem na chode družstva. Teda tých, ktorí sa svojou prácou podieľajú na výsledkoch a väčších vlastníkov, ktorí môžu finančne zaujímavo profitovať na hospodárení družstva. Skúsenosti sú totiž také, že rozdrobení vlastníci DPL, často žijúci stovky kilometrov ďaleko od družstva, nie sú prínosom pre chod družstva a často vôbec nemajú oň záujem. Reálne vlastníctvo družstva tieto problémy preskakujú a možno ho považovať v tejto fáze za definitívne riešenie.

OBSAH VYDANIA

Aby neboli podielnické listy iba zdrojom papiera
04

Úvod a obsah vydania
03

V družstevnom rybníku sa intenzívne loví
06

Farm Fórum región - jar 2012
10

Ekologické je aj ekonomické?
08

Interes mladých
11

LawFarm Revue
13

Silná repka s pridanou hodnotou
14

Kontakty na redakciu:

Vydavateľ: LawFarm, s.r.o., Štúrova 28, 040 01 Košice, T: 055 / 694 17 45, F: 055 / 623 03 64,
E: redakcia@lawfarm.info, W: www.lawfarm.info, šéfredaktor: Soňa Ludvighová, E: ludvighova@lawfarm.info

© Copyright LawFarm, s.r.o.

Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Preberanie, šírenie, rozmnožovanie či iné použitie textov a ostatného obsahu časopisu FARMAGAZÍN akýmkoľvek spôsobom, je možné len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa. FARMAGAZÍN je samostatne nepredajný a určený pre uzatvorený okruh osôb. Vydavateľ ako oprávnený zástupca autorov článkov zverejnených v tomto vydaní si vyhradzuje právo udeľovať súhlas na verejné rozširovanie rozmnoženiny týchto článkov podľa § 33 ods. 1 písm. a) a d) autorského zákona.

Aby neboli podielnické listy iba zdrapom papiera

Mnohí manažéri poľnohospodárskych družstiev nakúpili družstevné podielnické listy (DPL) a uspokojujú sa tým, že od ich množstva a hodnoty sa odvíja aj veľkosť ich vlastníctva v družstve. Tí, ktorí majú v rukách minimálne 51 percent z vydaných podielnických listov daného družstva dokonca tvrdia, že sú majoritnými vlastníkmi družstva. Pravda je však niekde inde.

Daniel J. Kratky:

“**Ak chce mať niekto v družstve majoritnú pozíciu, musí mať minimálne 51 percent podielov alebo aj ďalšej majetkovej účasti.**”

Trh s družstevnými podielnickými listami, aj keď nepatria medzi verejne obchodovateľné cenné papiere, sa dostal do plných obrátok. Manažéri ich kupujú najmä preto, aby získali istotu a kontrolu nad družstvom. Ale aj v presvedčení, že sa tak stanú vlastníkmi družstva. Odborník na družstevné právo Daniel J. Kratky však tvrdí, že vlastníkom je iba podielnik družstva. Ako to teda je? A čo s nakúpenými podielnickými listami? A vôbec, dajú sa nejako využiť? Táto otázka je namieste aj kvôli tomu, že do kúpy podielnických listov sa pustili rôzne finančné skupiny a agentúry.

Podme však po poriadku a pokúsme sa v rozhovore s právnym expertom spoločnosti LawFarm Danielom J. Kratky nájsť odpovede na niektoré otázky súvisiace s nakladaním s družstevnými podielnickými listami.

V predchádzajúcom vydaní nášho časopisu sme sa venovali otázkam kontrolnej pozície v družstve. Zdôraznili ste, že vlastníci väčšieho balíka DPL ho získali ich kúpou. Keďže sa viacerí domnievajú, že v prípade držby 51 percent DPL vydaných družstvom sú majoritnými vlastníkmi družstva, povedzte si najprv, kto je podľa zákona vlastníkom družstva?

Pre lepšie pochopenie si pripomeňme, že DPL boli vydané na zmiernenie krívd z minulosti. Takto ich získalo približne tri štvrté milióna Slovákov. Stali sa zároveň vlastníkmi družstva? Nie. Podľa zákona je vlastníkom družstva iba tá osoba, ktorá má v družstve takzvanú **účasť**. Účastníkom družstva, alebo inak povedané – účastníkom podnikania družstva je podielnik. Teda vlastníkmi družstva sú jeho podielníci. Podielníkmi sú jeho členovia, ktorí vložili do družstva vklad. DPL však nie sú v žiadnom prípade členským vkladom. Aj keď sa to tak často vníma preto, lebo boli vydané oprávneným osobám za to, že pred rokmi vniesli do družstva svoj majetok. Aby sa teda mohol stať majiteľ DPL vlastníkom družstva, pôvodný alebo ten, ktorý DPL kúpil, musí ho premeniť na členský vklad. To je však iba jedna z možností.

Podielnické listy sa vlastne vydali aj preto, že v tom čase nemali poľnohospodárske družstvá voľné zdroje, aby vykompenzovali oprávneným osobám finančnú hodnotu majetku, ktorý v minulosti vložili do družstiev. Dostali teda osobitný cenný pa-

pier. Dostali podielnický list. Niektorí aj viac. Podľa hodnoty majetku, ktorý vložili do družstva. Ako teda môžeme nazvať súčasných vlastníkov DPL? Pôvodných ale aj tých, ktorí DPL kúpili?

Sú vlastne veriteľmi družstva. Majú voči družstvu pohľadávku vo výške menovitej hodnoty svojich podielnických listov. DPL môžeme prirovnať napríklad k dlhopisom. Dlhopis, ako vieme, sa vydáva na presne vymedzený čas. Na päť, desať aj viac rokov. Počas toho obdobia je subjekt, ktorý vydal dlhopis, veriteľom. Rozdiel medzi dlhopisom a podielnickým listom je iba v tom, že kým dlhopis má určený čas splatnosti, DPL ho nemá. Ak sa družstvo dostane napríklad do konkurzu alebo do likvidácie, vlastníkom DPL sa dostáva do pozície veriteľa. Ak má DPL v menovitej hodnote povedzme 30 tisíc eur, má pohľadávku voči družstvu vo výške 30 tisíc eur.

Čo by mal urobiť majiteľ tohto cenného papiera, akým DPL je, aby sa stal vlastníkom družstva?

Mal by ho transformovať na vklad do základného imania alebo aj do obchodného imania a získať tak členský vklad alebo ďalšiu majetkovú účasť.

Prečo? Viacerí manažéri tvrdia, že necítia potrebu premieňať DPL na niečo iné...

Ak necítia potrebu je to ich legitímny postoj. Mali by si však uvedomiť že v takom prípade platí rímske príslovie: „Zatiaľ je tvoja žatva v stebľe“. Inak povedané, ak nakupovali DPL s cieľom získať majoritný podiel v družstve, zastali s DPL na polceste. Ak medzitým prehodnotili svoju investičnú stratégiu a lepšie im vyhovuje nebyť majoritným vlastníkom družstva ale len významným kvázi veriteľom družstva, je to v poriadku. Ak ale stále mieria do vlastníckych štruktúr družstva, musia svoju cestu dokončiť.

Vravia, že im vlastníctvo DPL postačuje na to, aby zvýšili svoju rozhodovaciu právomoc na členskej schôdzi. Dokážu tak presadiť rozvojové zámery družstva. Žeby nedovideli na koniec nosa?

To nevravím. Ale nemôžu hovoriť nahlas, že majú majoritu v družstve. Majú iba hlasovaciu

majoritu a nie vlastnícku. A povedal som už, že zákon definuje ako vlastníka družstva toho, kto má v družstve účasť. Účasť v družstve sa prejavuje členským podielom alebo ďalšou majetkovou účasťou. Ak chce mať niekto v družstve majoritnú pozíciu, musí mať minimálne 51 percent podielov alebo aj ďalšej majetkovej účasti. Vklad DPL do družstva je vždy nepeňažným vkladom aj keď zákon používa nesprávny termín - premena DPL. Podľa zákona je nepeňažným vkladom všetko to, čoho hospodárska hodnota sa dá určiť. To znamená - akýkoľvek majetok. Iné legislatívy hovoria, že je to to, čoho hodnota sa dá určiť, ale aj to, čo je pre podnikanie potrebné. Otázkou je, či sú podielnícké listy na Slovensku potrebné na podnikanie družstva.

Ak teda chceme vložiť DPL do družstva ako nepeňažný vklad, za akých podmienok?

Družstvá sú špecifické tým, že ak chcete urobiť do družstva nejaký nepeňažný vklad, tak to možno urobiť len vtedy, ak stanovujú spôsob, ako sa ohodnocuje taký nepeňažný vklad. V prípade akciovej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným zákon jasne definuje, že nepeňažný vklad sa ohodnocuje znaleckým posudkom. Družstvo paradoxne takúto zákonnú úpravu nemá. To znamená, že akýkoľvek nepeňažný vklad, ktorý by sa vkladal do družstva, nemusí byť ocenený znalcom. Nepeňažné vklady sa ocenia spôsobom určeným stanovami - taká je zákonná úprava. Ak ale toto určenie v stanovách chýba, tak sa nemôže urobiť žiaden nepeňažný vklad pretože nevieme ustáliť jeho hodnotu. Toto sa nemusí nevyhnutne týkať DPL, pretože pri podielníckych listoch zákon priamo stanovuje, že ich hodnota, ak sa použijú ako nepeňažný vklad, sa rovná menovitej hodnote DPL.

Kde skončí družstevný podielnícky list z právneho pohľadu? Lebo družstvo ako také, má nejaký obchodný majetok, má nejaké obchodné imanie, má nejaké čisté obchodné imanie, má nejaké základné imanie, má nejaké zapisované základné imanie, má teda toľko imaní, až sa z toho hlava krúti...

Ako vieme, základné imanie predstavuje súhrn členských vkladov v družstve. Sú nimi základné členské vklady a ďalšie členské vklady. Ak chce mať niekto vlastnícku majoritu v družstve, jeho členský podiel musí mať minimálne 51 percent základného imania. Za istých podmienok však toto nemusí byť pravda. Generálne to ale platí. Inak povedané DPL môžu „skončiť“ v základnom imaní alebo v čistom obchodnom imaní, alebo v kombinácii týchto dvoch imaní. DPL, ktoré sa použijú ako nepeňažný vklad, do zákona zaniknú. Uvedené však platí len vtedy, ak sa ako vklad do družstva použijú tie DPL, ktoré vydalo samotné družstvo. Ak sa použijú DPL iného družstva, tieto nezaniakajú.

Predstavme si, že zamieňame DPL za ďalší členský vklad...

Rozhodne sa musí v stanovách určiť, kto rozhoduje o vzniku či zániku ďalšieho členského vkladu, ktorý orgán, ako sa vyrovnáť so zaniknutým ďalším členským vkladom

či ďalšou majetkovou účasťou a veľa ďalších otázok. Bez takejto úpravy nenaplníme podmienku zákona pre vznik ďalšieho členského vkladu a ďalšej majetkovej účasti. Podčiarkujem to najmä preto, že pri analýze stanov družstiev sa síce často stretávame s informáciou, že majú v družstve základné aj ďalšie členské vklady, ale ich stanovky obsahujú iba jednu vetu: „Členovia družstva sa môžu zaviazat' k ďalšiemu členskému vkladu“. Ak stanovky obsahujú iba takúto formuláciu, už existujúce ďalšie členské vklady vlastne nikdy nevznikli. Stanovky musia byť určité, obsahovo jasné, presné, zreteľné a zrozumiteľné. Teda v stanovách treba presne definovať podmienky, za ktorých môže vzniknúť ďalší členský vklad či ďalšia majetková účasť. Pritom v mnohých družstvách evidujú, že členovia majú aj ďalšie členské vklady, ale ak nie sú v stanovách uvedené podmienky ich vzniku, tak nikdy nevznikli. Ak teda vloží niekto do družstva DPL, dostane ďalší členský vklad alebo ďalšiu majetkovú účasť. Až vtedy sa vlastníč DPL dostáva do pozície vlastníka družstva.

Možno DPL vložiť v rámci družstva iba do základného imania družstva?

Možno ich vložiť do družstva aj tak, že vznikne ďalšia majetková účasť v rámci družstva. Termín vlastníč družstva, či vlastníctvo družstva, v zákone nenájdem. Nájdem tam však termín **účasť v družstve**. Ten kto má účasť v družstve je vlastníkom, je účastníkom toho družstva. Inak povedané, či presnejšie a výstižnejšie - **je účastníkom na podnikaní družstva**. Zúčastňuje sa na podnikaní družstva tým svojím vkladom, ktorý vložil do družstva. **Účastník v družstve rovná sa vlastníč a mieru (veľkosť) jeho vlastníctva určuje podiel v družstve**. Ale podiel v družstve nemožno vnímať iba ako členský vklad. Podiel v družstve je termín, ktorý má širší obsah. To, aký mám podiel v družstve - či ho mám v rozsahu 30%, alebo 51 % alebo 66 % mi určuje, aký som veľký vlastníč družstva. **Veľkosť podielu určuje teda mieru vlastníctva**.

O majetkovej účasti v družstve vedia družstevníci pramálo. Prečo ju zdôrazňujete?

Dôvodov je viacero. Uvediem však len dôvody právne a daňové. DPL sa bežne kupujú za 10, 20 či iné percento ich menovitej hodnoty. Ale do majetku družstva sa vkladajú, ako som už spomínal, v plnej výške menovitej hodnoty. Budem konkrétny. Niekto kúpil DPL za 30 tisíc eur, čo je 10% ich menovitej hodnoty. Vloží ich do základného imania družstva. Dostane za DPL ďalší členský vklad, ale už v ich menovitej hodnote - teda vo výške 300 tisíc eur. A dostávame sa k meritu veci. Zákon o dani z príjmov fyzických aj právnických osôb pozná termín **výnos**. Ten sa neodvodzuje len od toho, koľko kto zarobil peňazí v hotovosti, ale aj od toho, aký majetok získal napr. zámenou. V prípade, ktorý som uviedol, sa zamenili kúpené DPL za ďalší členský vklad, ktorý má desaťnásobne vyššiu menovitú hodnotu. V takomto prípade tá osoba zrejme dosiahla výnos, ktorý je rozdielom medzi cenou nadobudnutia DPL vo výške 10% a hodnotou ďalšieho členského

vkladu, ktorý za DPL získal. Tento výnos by sa mal zdaňiť jednorázovo alebo v nasledujúcich siedmich rokoch. Keďže ide o pomerne novú právnu úpravu, zatiaľ nie sú k nej žiadne relevantné rozhodnutia správcu dane.

Daniel J. Kratky:

“

Družstevné podielnícké listy možno vložiť iba do základného alebo obchodného imania družstva, ktoré ich emitovalo. Týmto úkonom zanikajú. Ak ale niekto vkladá do družstva DPL iného emitenta, tieto podielnícké listy nezaniakajú.

Nechcem, aby ste poradili, ako obísť túto daňovú povinnosť nelegálne, ale existuje nejaké riešenie?

Možno vložiť 10%, teda hodnotu, za ktorú dotyčná osoba kúpila DPL, do základného imania a zvyšok hodnoty podielníckeho listu sa započíta na ďalšiu majetkovú účasť podobne ako ážio pri akciách v akciovej spoločnosti (rozdiel medzi reálnou a nominálnou hodnotou pri výmene peňazí alebo cenných papierov). Medzi ďalším členským vkladom a ďalšou majetkovou účasťou je totiž podstatný rozdiel. Pre lepšie pochopenie uvediem príklad. Vyrovnávací podiel, ktorý patrí členovi ak odchádza z družstva sa vypočíta iba z jeho členského vkladu. Teda zo základného členského vkladu a ďalšieho členského vkladu. Nie z majetkovej účasti. V prípade likvidácie družstva sa likvidačný zostatok medzi členov delí tak, že sa zráajú členské vklady a ak ešte niečo zostane, tak sa delí medzi členov v takom pomere v akom mali členské vklady v základnom imaní. Takže tá ďalšia majetková účasť je zase mimo hry. Ale ďalšia majetková účasť je ideálnym nástrojom na vlastníctvo družstva z viacerých dôvodov. Ak totiž vložím nepeňažný vklad v podobe DPL do základného imania tak mi vzniká ďalší členský vklad. Z ďalšieho členského vkladu mi družstvo nemôže vyplatiť žiaden úrok. Ak ale vložím DPL ako ďalšiu majetkovú účasť, tak vyplácanie úrokov je dovolené. Ak sa pristavíme pri vyplácaní zisku, či na podiele to zisku, ten sa vypláca v takom pomere, ako sa ten-ktorý člen podieľa na základnom imaní. Ak má niekto okrem ďalšieho členského vkladu ďalšiu majetkovú účasť, možno stanoviť opčiový spôsob výplaty zisku pre tých, ktorí majú ďalšiu majetkovú účasť. Jednoducho - ak sa vytvorí zisk 100 jednotiek, tak sa pre vlastníkov členských vkladov rozdelí 50% a zvyšných 50% sa môže vyplatiť vlastníkom ďalšej majetkovej účasti. Dá sa však aj celý podielnícky list započítať ako ďalšia majetková účasť.

V družstevnom rybníku sa intenzívne loví

Tento titulok ba ani táto stať nechce mať pejoratívny pohľad na poľnohospodárske družstevníctvo. Je však určite odzrkadlením dnešnej reality. Relatívne pokojnú hladinu družstevného rybníka, v ktorom doteraz plávali iba kapry a menšie ryby totiž rozčeriť šťuky. A jednu z nich skloňujú vo všetkých pádoch nielen poľnohospodárski družstevníci prakticky vo všetkých slovenských regiónoch. A tak sme doňho pred pár dňami načreli aj my. Spolu s predsedom Poľnohospodárskeho družstva Pokrok z Ostrova pri Piešťanoch Ing. Jurajom Schuchmannom a odborníkom na družstevné právo, právnym expertom spoločnosti LawFarm Danielom J. Kratkým. Pokúsili sme sa pozrieť realite do tváre.

Ing. Juraj Schuchmann:

“**Družstevné podielnické listy vnímam ako nástroj na ceste k vlastníctvu majetku družstva. Keďže sa k DPL neviažu žiadne zásadné práva, spoločnosti, čo ich kupujú predsa nemôžu ovplyvniť chod družstva.**”

Už iste tušíte, o čom bude reč. A keď nie, tak pre vysvetlenie treba dodať, že rybkami sú vlastníci družstevných podielnických listov (DPL), kaprami manažmenty družstiev a šťukami finančné a iné spoločnosti a skupiny, ktoré čoraz intenzívnejšie atakujú vlastníkov podielnických listov, aby predali svoje DPL. Pod ich zorným uhlom sú aj členovia družstiev. Tým ponúkajú dvoj až niekoľko násobok hodnoty ich členských podielov. A tak sa v družstevnom rybníku loví. Šťuky však považujú finanční analytici za prínos, pretože svojimi aktivitami rozprúdili trh s podielnickými listami. Niekoľko rokov sa im totiž venovalo pramálo pozornosti. Ignorovali ich aj mnohé družstvá a vlastníci si mohli z podielnických listov urobiť iba tak vejár v tropických horúčavách, ktoré sa čoraz intenzívnejšie valia na našu matičku zem. Ale aby sme nekrivdili všetkým. Doktor manažéri pochopili, že pokiaľ sa DPL nedostanú do ich rúk, budú iba problémy. A tak ich kupovali, niekedy aj umorovali. Niekde viac, inde menej.

Odkiaľ sa vzali šťuky?

Tak toto dnes trápi mnohých manažérov družstiev. Ba aj to, kto sa skrýva za ich aktivitami. Pošuškáva sa, že za skupovaním DPL je spoločnosť, ktorá je lídrom v oblasti družstevného právneho poradenstva. A tak sa Ing. Juraj Schuchmann otvorene pýtal experta na družstevné právo Daniela J. Kratkeho: „Nestojíte za niektorou zo spoločností, ktoré aktívne kupujú DPL či majetkové podiely práve vy?“ Daniel J. Kratky reaguje: „Rozhodne nie. Keby sme s aktivitami okolo právneho postavenia DPL a družstevným poradenstvom nezačali pred vyše piatimi rokmi, dnes by sme ako silná skupina zrejme zvažovali investície do podielnických listov. My sme ale na vzdelávacích seminároch upozorňovali na to, že je iba otázkou času, keď si niekto urobí ekonomickú analýzu vybraného súboru poľnohospodárskych družstiev a dá ponuku vlastníkom DPL na odkúpenie podielnických listov. Lebo investície do DPL sú v niektorých prípadoch dobrými investíciami. Hlavne vtedy, ak sú poľnohospodárske družstvá v dobrej ekonomickej kondícii. Prípadne tam, kde manažment alebo nejaký iný investor už nakúpil istý balík DPL.“

Inžinier Schuchmann priznáva, že investície do DPL v takomto prípade aj on považuje za dobrú investíciu. Podľa neho však mnohé otázky nad aktivitami kúpychtivých skupín vyplývajú z viacerých

aspektov: „Prečo nakupujú DPL? Iste – kvôli investícií. Ale väčšina družstiev má nepriestrelné stanovy. Takíto investori sa nedostanú ani k hlasovaciemu právu, ani k spolurozhodovaniu v družstvách. Zo zákona im vyplýva iba to, že ak majú v rukách nad 10 percent majetku, môžu sa zúčastniť na členskej schôdzi, môžu žiadať o predloženie súvahy, môžu na členskej schôdzi predložiť nejaké návrhy, ktoré členská schôdza vezme na vedomie, môže ich akceptovať, ale aj nemusí. Takže sa domnievam, že ich vstup do družstiev je iba iluzórny.“

Môžu investori do DPL uchvátiť družstvá?

Slovenská legislatíva naozaj napovedá, že s DPL sa v zásade nespájajú žiadne významné práva. Podľa Daniela J. Kratkeho je to však otázka iba súčasnej právnej úpravy. „Keďže sa počas 17 – ročnej existencie podielnických listov opakovane menila legislatíva spojená s ich nakladaním, ako právnik nevidím problém v tom, že by sa znovu zmenila právna úprava. Tá môže mať politicko – právne alebo čisto juristické pozadie. V konečnom dôsledku by sa však mohli s DPL spájať aj iné práva, ako teraz. Bezpochyby k prospechu vlastníkov DPL.“

Vráťme sa však k súčasnej realite, pretože akákoľvek zmena legislatívy by aj tak trvala istý čas. Zrejme minimálne jeden rok. Aj to by sa musela novela či nový zákon prijať v skrátenom legislatívnom konaní. Môžu teda investori do DPL nejakú výrazne ovplyvniť chod družstva? A Juraj Schuchmann dodáva: „Keďže sa domnievam, že nemôžu, osud ich investícií je zrejme neistý. Ale keď investujú, určite majú nejaký dôvod. Tak to predsa funguje v každom biznise. Inak by asi šlo iba o preperanie peňazí.“

Podľa Daniela J. Kratkeho určite majú investori do DPL alebo aj do majetkových podielov družstiev nejaké alternatívy. Ak by nedošlo k zmene legislatívy, čo sa naozaj nemôže udiť zo dňa na deň, tak aj pri súčasnom stave právnych noriem môžu investori urobiť prienik do družstiev bez toho, aby s tým predstavenstvo družstva súhlasilo. Uvádzame dve možné alternatívy, ako ich vysvetľuje Daniel J. Kratky: „Investor môže uzavrieť dohodu o výkone práv vyplývajúcej z cenných papierov (DPL nimi bezo sporu sú – pozn. redakcie) s niektorým existujúcim členom družstva. Formálne na nebo prevedie cenné papiere, ktoré dané družstvo vydalo. Potom má v prípade väčšiny družstiev súdne vynútiteľné právo zameniť tieto cenné papiere za ďalší členský vklad alebo za ďalšiu

majetkovú účasť. Lebo člen družstva má vymáhateľné právo vložiť tieto DPL do družstva. A ak by stanovú družstva neudeli spôsob hlasovania podľa princípu čo člen – to jeden hlas, musí družstvo upraviť stanovú a dať ich do súladu s jestvujúcou legislatívou. Teda - zrušiť túto zásadu. V konečnom dôsledku sa musí hlasovať podľa veľkosti členských podielov. Investor teda prostredníctvom člena, na ktorého formálne previedol kúpené DPL, prenikol do družstva.“

Ak je tá druhá možná alternatíva? Daniel J. Kratky vysvetľuje ďalej: „Možno sa investor nechce dohodnúť s nijakým členom o formálnom prevode DPL. Lebo by riskoval napríklad to, že predstavenstvo v konečnom dôsledku neudeli súhlas s prevodom či predajom majetkových podielov. Ale zákon neumožňuje predstavenstvu rozhodovať o istých prechodoch, nie prevodoch členského podielu - o zmene vlastníka členského podielu. Ak teda dochádza k prechodu členského podielu napríklad na základe zmluvy, kde nedochádza k prevodu DPL ale ich prechodu, vtedy sa predstavenstvo nevyjadruje, a ani nemôže, k novému nadobúdateľovi členského podielu a musí ho akceptovať.“

Možno sa vám zdajú takéto alternatívy prítiahnuté za vlasy. Sú však reálne a určite s nimi treba rátať. A hoci aj uznáte, že takéto nadobudnutie členského podielu je legálne, ale domnievate sa, že jeho nadobúdateľ sa nestal automaticky členom družstva, juristika vás jednoducho vyvedie z omylu jednoduchou vetou: stane sa členom.

Daniel J. Kratky:

“

Spoločnosti, kupujúce družstevné podielnické listy, môžu aj pri súčasnej legislatíve preniknúť do družstva bez toho, aby s tým súhlasilo predstavenstvo družstva.

Daniel J. Kratky to ilustruje aj inak: „Ak členský podiel nadobudne nová osoba na základe klasickej zmluvy o prevode práv a povinností, tak určite sa musí k tomu vyjadriť predstavenstvo. Ak predstavenstvo nesúhlasí, tak nie je súdne vynútitel'ná možnosť sa do toho družstva dostať ako člen. Vyplýva to z povahy družstva. V družstve jednoducho nemôžete nikoho ani držať, ani prijať tým spôsobom, že by si to záujemca vynútil. Ale to stále hovoríme o prevode členského podielu. V prípade prechodu členského podielu je situácia odlišná. Na Slovensku sú už právoplatné súdne rozhodnutia v prípadoch, že došlo k takémuto prechodu členského podielu a súd konštatoval, že nadobúdateľ je členom daného konkrétneho družstva.“

Prečo sa poradenská firma mieša do vlastníckych pomerov?

Viaceri manažéri poľnohospodárskych družstiev kupovali družstevné podielnické listy od ich majiteľov a daktori tak získali majoritu hlasov na členskej schôdzi. Nevidia však dôvod na ich zámenu za ďalší členský vklad alebo za ďalšiu majetkovú účasť. A tak je namieste otázka: Čo získajú, ak zamenia DPL za ďalší členský vklad alebo ďalšiu majetkovú účasť? Juraj Schuchmann pridáva do balíka otázok ďalšiu: „Prečo to odporúčate?“

„Ja by som nepovedal, že to odporúčam,“ reaguje Daniel J. Kratky a pokračuje: „Vychádzam len z cieľov, ktoré sme identifikovali u väčšiny manažérov družstiev. A väčšina manažérov družstiev kupovala DPL s cieľom, stať sa vlastníckmi družstva. A moja odpoveď znie: Ak sa chcete stať vlastníckmi družstva, musíte s DPL urobiť ďalšiu sériu úkonov, ktorých podstata spočíva v tom, že si musíte svoju pozíciu investora – vlastníka DPL zameniť za pozíciu vlastníka toho družstva. Lebo, ak máte DPL, tak ste len investor v rámci družstva. Priravnal by som vlastníka DPL k tichému spoločníkovi v rámci nejakej spoločnosti. Investoval do spoločnosti peniaze, ale ako tichý spoločník. Vtedy nemá oprávnenie vplyvať na riadenie spoločnosti. Nemá oprávnenie chodiť na valné zhromaždenie ani ďalšie iné. Veľmi podobná je pozícia vlastníka DPL. Z toho vyplýva, že ak niekto chce byť tichým spoločníkom, chce len investovať peniaze a očakávať možný výnos, nechce vplyvať na riadenie družstva, tak je to v poriadku. Lenže väčšina manažérov, alebo tí, s ktorými sme sa my stretli sa vyjadrujú v tom zmysle, že nakupujú DPL kvôli tomu, aby to družstvo mohli riadiť. Teda - aby mohli aktívne vplyvať na riadenie družstva a aby boli vlastníckmi družstva. V takom prípade hovorím, že ak chcú to družstvo reálne vlastníť, tak musia s DPL urobiť ďalší krok. Jedným z krokov je – vložiť DPL do majetku daného družstva.“

Juraj Schuchmann priznáva, že vníma podielnické listy ako nástroj. Aj preto, že sa k nim neviažu žiadne podstatné práva. Je presvedčený, že musí nastať nejaký ďalší krok. Ale musí to byť zložitá premena na ďalší členský vklad alebo ďalšiu majetkovú účasť? Nebolo by jednoduchšie a možno aj právne čistejšie premeniť podobu podnikateľského subjektu z družstva na obchodnú spoločnosť? Daniel J. Kratky reaguje: „Možno aj áno, ale s tým, že by sa družstvo vyrovnalo s vlastníckmi podielnickými listami, alebo by im ponúkli možnosť stať sa akcionármi. Lebo vznikom obchodnej spoločnosti podielnické listy zanikajú. To by bolo právne čisté. Ale prax ukazuje, že z tých družstiev, ktoré sa doteraz premenili na obchodnú spoločnosť väčšina s potešením takto zrušila podielnické listy a bývalí vlastníci DPL zostali doslova na ocot. Pýtam sa – je to právne čisté? Nie je. Nijako to nesúvisí ani s dobrými mravmi. Takto oklamanému vlastníckovi DPL prislúcha právo na náhradu škody, ktoré sa premlčí až v lehote 10 rokov.“

Kto sa bojí šťúk?

Agrárni investori určite rozvírili pokojnú hladinu v družstevnom rybníku. Daktoré kapry v ňom majú oprávnenú obavu. Ale podľa Daniela J. Kratkeho, niektorí manažéri družstiev sa vôbec nemusia ničoho obávať a dodáva: „Prevažná väčšina rýb, ktoré plávajú v družstevnom rybníku – to sú vlastníci DPL – majú z toho profit. Z pohľadu vlastníka DPL je vstup akéhokoľvek iného hráča, ktorý urobí z DPL reálny trhový cenný papier, ktorý sa reálne dá predat’

pozitívny. Z pohľadu osôb, ktoré sa cítia byť vlastníckmi družstiev, ale nimi reálne nie sú, sú obavy namieste. Uvediem príklad: Obrozené sú tie osoby, ktoré povedzme majú v rukách tretinu DPL, z pohľadu členskej schôdze majú najvyšší počet hlasov spomedzi všetkých členov, ale nemajú majoritný počet hlasov, ani absolútnu majoritu. A už vôbec nie sú vlastníckmi družstva, lebo sú len vlastníckmi DPL a ich členský podiel je taký istý veľký, ako povedzme 150-tich ďalších členov. Tak môžu cítiť obrozenie. Nehovoriac o spôsoboch, akými sa veľa manažérov dostalo k DPL družstva. Napríklad, že za družstevné peniaze nakupovali DPL nie v prospech družstva, ale v prospech seba, pričom výplatu prostriedkov pre vlastníckov DPL simulovali ako odmenu za odpracované roky alebo iné odmeny. Taktiež nemôže pokojne spať ten manažér, ktorý uzavrel zmluvu na nákup DPL s nejakou s.r.o, ktorá nakupuje DPL od ľudí s informáciou, že nakupujú DPL pre samotné družstvo. To, že časť takto nakúpených DPL alebo aj celý balík daná s.r.o následne predá manažmentu družstva je podvod na vlastníckoch DPL. Takisto majú obavy tí manažéri družstiev, čo sa v minulosti dostali k družstevnému majetku rôznymi úkonmi, ktoré nie sú úplne v súlade so zákonom. Z môjho pohľadu môžu byť pokojní manažéri družstiev, ktorí práve, regulárnym spôsobom získali majoritu na členských podieloch alebo ďalšej majetkovej účasti. To znamená, tie osoby, ktoré dnes na základnom imaní družstva vlastníka minimálne 51 % členských podielov. Ak je pozícia manažéra taká, ako som povedal, z môjho pohľadu vôbec netreba uvažovať o tom, či to družstvo treba alebo netreba transformovať na nejakú obchodnú spoločnosť. Družstvá ako právne formy sú plnoprávnou formou v porovnaní s obchodnými spoločnosťami.“

Toto všetko však súvisí aj s inými aspektmi družstevného diania. Ak ľudia predávajú členské podiely či DPL, ja to neklamným znakom toho, že sa z poľnohospodárskeho družstevníctva stratil „družstevný duch“. Ak sa obracajú na predsedu družstva s nemou otázkou v očiach „čo máme robiť?“, je zrejme, že akýsi pozostatok družstevného ducha ešte jestvuje. Ak však povedia, že by aj predali, ale radšej manažérovi družstva, tiež to možno považovať za akýsi pozostatok družstevného ducha. Ale ak by predali alebo aj chceli predat', len sa boja, že predajom iným môžu prísť o pracovné miesto, tak tam už ten duch chýba.

Určite však nie sú namieste iba diskusie o tom, prečo sa šťuky dostali do družstevného rybníka. Je to realita. Sú v ňom. Diskusie ich z rybníka nevyženú. Skôr, ako diskusie povedú k nejakému koncu, rybník zostane bez rýb. Ak túto situáciu prítiahneme za vlasy, tak postačí iný príklad. Predstavte si, že ste spadli a zlomili si nohu. V danom momente nie je podstatné, či vás niekto podrazil, alebo ste sa potkli či pošmykli. Aby sa vám noha krivo nezrástla alebo aby ste nebudaj o ňu neprišli, nastupuje lekár, ktorý nohu reparuje. A hoci aj aktivita šťúk, presnejšie – ponuky na kúpu DPL či členských podielov považujeme za podraz alebo útok na poľnohospodárske družstevníctvo, zrejme treba konať. Inak môžeme o nohu prísť.

Ekologické je aj ekonomické?

NAJKRAJŠÍ CHOTÁR

Hoci sa už v týchto dňoch rozbieha 12. ročník súťaže o Najkrajší chotár, my sa tentoraz v našej biznis rubrike poohliadneme za tým predchádzajúcim. Z troch stupňov víťazov poľnohospodárskych firiem na Slovensku až dva obsadili poľnohospodárske družstvá. Na návšteve u držiteľa bronzy – Poľnohospodárskeho družstva Radošinka vo Veľkých Ripňanoch sme boli v októbri minulého roku. Tentoraz si to zamierime na Liptov. Pomyslenú striebornú medailu si do Važca priniesol predseda tamojšieho poľnohospodárskeho družstva Ing. Zoltán Strčuľa.

Ing. Zoltán Strčuľa:

“**Sme v procese konsolidácie vlastníckych vzťahov. Podielnícke listy družstvo postupne kupuje a umoruje. Objavujú sa aj cudzí záujemcovia o ich kúpu, ale chceme zabrániť tomu, aby sa dostali do iných rúk.**”

Či chceme alebo nechceme musíme priznať, že najmä vlastníci pôdy hodnotia gazdovanie poľnohospodárskej firmy na ich pozemkoch podľa toho, ako vyzerajú polia a hospodárske dvory. Samozrejme aj podľa toho, či im farma platí nájomné. Aj bežný Slovák hodnotí často hospodárenie na farmách podľa toho, ako vyzerajú chotáre a v prípade ponuky poľnohospodárskych z dvoja aj podľa toho, či mu chutia, aká je ich kvalita a koľko stoja. No a turisti, v prípade atraktívnych oblastí cestovného ruchu aj podľa toho, ako vyzerá krajina. Či lahodí oku, alebo či ich oko odrádzajú zaburinené polia. Keďže Liptov je bránou do Tatier, celoslovenské súťaženie o pekný chotár inšpirovalo Liptovskú poľnohospodársku a potravinársku komoru podrobiť prísnemu oku tamojšie poľnohospodárske firmy v rámci vlastnej súťaže. Vstupuje do štvrtého ročníka a trikrát sa stalo jej víťazom Poľnohospodárske družstvo Važec, ktoré vlastne postúpilo do celoslovenskej súťaže. Poďme však po poriadku.

Pekný chotár je vizitkou dobrých gazdov

Polia a lúky v katastri obce Važec pretína diaľnica. Tá aj inšpirovala tamojších družstevníkov, aby sa za krajinu, o ktorú sa starajú, pred zrakom verejnosti nemuseli hanbiť. Na kopce pozdĺž diaľnice vrátili pasúce sa kravy. Čo iné môže viac lahodiť oku všetkým, ktorí smerujú po diaľnici do Tatier? Pekný a upravený hospodársky dvor, do ktorého vidno z diaľnice, kultivovaná krajina, starostlivosť o ktorú majú vo vienku poľnohospodári aj pasúce sa zvieratá. Veď nech vidia cudzinci, že sa Slováci dokážu postarať o krajinu! Nielen vo Švajčiarsku alebo v Rakúsku.

V nadmorskej výške od 850 do 1100 metrov obhospodarujú važeckí družstevníci viac ako 2180 hektárov poľnohospodárskej pôdy. Takmer tri štvrtiny sú trvalé trávne porasty – lúky a pasienky. A tie nielen lahodia oku pod tatranskými končiarimi, ale sú aj kvalitné. „Musíme sa však o ne starať,“ vysvetľuje predseda družstva Zoltán Strčuľa a pokračuje: „U nás sa prakticky pol roka pasie. Keď chceme mať kvalitné mliečko aj dobré prírastky u hospodárskych zvierat, musíme o ne dbať. Preto obnovujeme pasienky kvalitnými dosiatiami, ktoré obsahujú okolo 20 percent dusíka, čím vlastne šetríme jadro.“ Červený holštajnský dobytok sa im za to odpláca dobrou úžitkovosťou aj kvalitou mlieka. Každé tri roky obnovujú trvalé trávne porasty, aby tam nerástla burina, ale iba kvalitné trávy. Ba aj stroj, ako majú cestári si zadovážili, aby burín zbavili aj kraje ciest.

Vo Važci rozmýšľajú, ako svoje podnikanie na pôde rozvíjať a diverzifikovať. Napríklad aj prostrední-

ctvom agroturistiky. Plánujú postaviť penzión spolu s koniarňou. Chcú sa totiž venovať aj chovu koní na jazdecké a rekreačné účely. Zvažujú aj - postaviť bitúnok, aby mali aj predaj mäsa naplno vo svojej réžii.

Za pozornosť stojí však aj pestovanie netradičných plodín. Napríklad topinambur. Táto netradičná rastlina obsahuje v hlúčach, podobných zemiakom, inulín, minerálne látky – železo, kremík, zinok, horčík, draslík fosfor a vápnik, vitamíny skupiny B a C, pektínové látky, vlákninu, organické kyseliny a aminokyseliny. Topinambur reguluje krvný tlak a tráviaci systém, chráni pečeň a obličky. Pomáha tiež zvyšovať odolnosť pri infekciách. Pôsobí antristresovo, dodáva organizmu energiu, zvyšuje schopnosť koncentrácie. Odporúča sa tiež pre rekonvalescentov, v prevencii proti artritíde, reume aj osteoporóze. Nadzemnú časť využívajú Važtania, pre vysoký obsah minerálnych látok aj vo výžive zvierat.

Mešec im napĺňa biomlieko

Družstevníci vo Važci sú presvedčení, že ich najlepším rozhodnutím bolo venovať sa ekologickej produkcii. Práve to im pomohlo, že kvôli mlieku nemuseli mať v čase, keď jeho cena rapídne klesla, hlavu v smútku. Iba pripomenieme, že to bolo zhruba pred niečo viac ako dvomi rokmi. Už vtedy predávali Važtania mlieko, podotýkame - biomlieko - za viac ako 36 centov. Iní sorva za 27 centov. Produkcia biomlieka im teda zabezpečila základ ekonomiky. Ceny biomlieka totiž nepodliehajú takým výkyvom, ako ceny mlieka vyprodukovaného v konvenčnom poľnohospodárstve. „Neustále sa snažíme zlepšovať kvalitu objemových krmovín. Tie tvoria až 70 per-

cent krmnej dávky dojníc. Keďže vieme bielkovinovú siláž vyrobiť už za 23 eur za tonu, dokážeme výrazne znížiť náklady. Liter biomlieka tak vieme vyrobiť približne za 33 centov,“ zdôrazňuje predseda družstva Zoltán Strčuľa.

Už takéto jednoduché vyčíslenie napovedá, že mlieko vo Važci naplňa družstevnú pokladnicu. Znižovanie nákladov však v družstve neznamena šetrenie všade a na všetkom. Spomínali sme obnovovanie trvalých trávnych porastov. „Kolegovia, ktorí hospodária v konvenčnom poľnohospodárstve v záujme zbavenia sa burín postriekajú polia a majú ich čisté. Lenže my v ekológii to musíme robiť manuálne. Bránením, či trikrát orieme. To už zvyšuje náklady na pohonné látky. Hnojenie maštalným hnojom má v našom prípade isté riziká. Semeno burín je totiž funkčné pol roka a keby sme ich dávali s krmovínami do silážnych vakov a nekonzervovali schau-masilom, dostali by sa do tráviaceho traktu zvierat a v maštali hnoji znova na pole. Opäť by začali klíčiť. Polia však chceme mať čisté,“ vysvetľuje Zoltán Strčuľa pestovateľský a chovateľský fortieľ družstva.

Transformácia važeckého družstva pokračuje

Važčania chcú byť modernou poľnohospodárskou firmou. Znamená to nielen gazdovať na pôde v súlade s najprísnejšími zásadami ochrany životného a pracovného prostredia, ale aj konsolidáciu vlastníckych vzťahov. To sú podľa Zoltána Strčuľu najzákladnejšie atribúty podnikania v družstve. Prvý krok urobili už v začiatkoch transformácie družstva. Členovia družstva odvtedy rozhodujú o svojej podnikateľskej ceste podľa výšky členského vkladu. Družstevné podielnícke listy (DPL) vydali nielen oprávneným osobám, ale aj členom družstva. Emitovali celkom 61 699 podielníckych listov. „Tie postupne družstvo kupuje a umoruje,“ vysvetľuje predseda družstva a dodáva: „Objavujú sa aj cudzí záujemcovia o ich kúpu, ale chceme zabrániť tomu, aby sa dostali do iných rúk. V poľnohospodárstve pracujem 46 rokov, z toho 25 rokov v tunajšom družstve. Zveľaďovali sme ho, investovali sme aj investujeme. Prečo by sme mali nechať prejsť naše úsilie do cudzích rúk? Niektorí majú peniaze a chcú investovať do družstevných podielníckych listov možno v nádeji na veľké dividendy alebo na veľký majetok. Mnohí si myslia, že dnešné poľnohospodárstvo je iba ten starý gazdovský rozum – hodím krave seno a je to všetko. Pravda je však úplne iná. Ak sa nerobia kvalitné objemové krmoviny a musí sa mlieko dorábať z 50 percent objemových krmovín a 50 percent jadra, tak je veľmi drahá výroba mlieka. V podmienkach nášho družstva predstavuje objemové krmivo 70 až 72 percent krmnej dávky, pri 20 – 22 percentách dusíka v objeme, tak je to už úplne iná krmovinová základňa. Iná kvalita mlieka, iné množstvo mlieka...“ Samozrejme, bez pravidelnej obnovy trvalých trávnych porastov nie je možné dosiahnuť takéto parametre krmiva.

Mnohým záujemcom o podielnícke listy, najmä v podtatranskej oblasti ide však o niečo úplne iné. Na rovinu treba povedať, že v ich pozornosti sú najmä pozemky. Tie kúpia od vlastníkov síce až potom, keď získajú inak majetok poľnohospodárskej firmy a budú môcť rozhodovať o ich využívaní. To riziko tu stále je. Aj preto sa inžinier Strčuľa domnieva, že by bolo vhodné, aby DPL nečlenov družstva kupovali tí vlastníci DPL, ktorí

sú už držiteľmi podielníckych listov emitovaných Poľnohospodárskym družstvom Važec. „Nemyslím si, že by záujemcovia o DPL nášho družstva chceli naozaj hospodáriť. Náklady sa stále zvyšujú. Iba v roku 2011 nás stála nafta o takmer 66 tisíc eur (2 milióny korún) viac ako rok predtým. Pritom sme spotrebovali rovnaké množstvo litrov nafty. Ale už nie červenej – teda výhodnej. Aj krmivá boli drahšie. My totiž kukuricu nedorobíme, musíme kupovať zrno, ktoré dávame do vakov. No a kým v roku 2010 stála tona kukurice 250 eur, v roku 2011 už 350 eur. A hoci sa nám pri obchodných rokovaniach podarilo dohodnúť nižšiu cenu, predseda sme za kukuricu zaplatili v konečnom dôsledku o 60 tisíc viac,“ konštatuje Zoltán Strčuľa. Teda hospodárenie nie je žiadna maličkosť.

Vráťme sa však v vlastníckej konsolidácii družstva. Zoltán Strčuľa vie, že ešte neukončili transformáciu družstva. „Ani sa ju nesnažíme násilu ukončiť. Sme v procese konsolidácie vlastníckych vzťahov. Treba na to totiž aj peniaze. Ľudia – teda naši ľudia – akosi nechcú investovať do podielníckych listov. Uvažujeme rôzne. Napríklad aj tak sme rozmysľali, že sa vytvorí spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá bude podliehať predstavenstvu a bude kupovať DPL. Ale takáto myšlienka sa neujala,“ vysvetľuje predseda

Všetko pre ľudí

Také je hlavné motto podnikania na pôde v okolí Važca. Všetko pre ľudí – vlastných aj iných. V ponímaní predsedu to má širší zmysel. Pre vlastných to znamená vytváranie takých podmienok, aby sa na poli či v maštali cítili dobre. Ak majú ľudia podávať výkony, treba im vytvoriť aj dobré podmienky. Tí iní zase – aby mali možnosť kúpiť si kvalitné a zdravé poľnohospodársky, ale aj pokochať sa krásnou krajinou. A tak modernizácia výroby ide ruka v ruke s vytváraním aj dobrých pracovných podmienok. Od roku 2009 modernizovali výrobu za takmer 1.910.000,- eur z projektov Programu rozvoja vidieka na roky 2007-2013. Európske prostriedky smerovali do rekonštrukcie 3 ovčínov, 2 hnojísk, centrálnej močôvkovej jamy a modernej techniky. Nespoliehajú sa však iba na „projekty“. Využívajú aj vlastné finančné zdroje. Pridaná hodnota poľnohospodárskej produkcie totiž zostáva vo Važci. Napríklad – už nepredávajú teľatá do Talianska. Býčky kastrujú a následne ich predávajú v jatočnej váhe, ale aj jalovičky, ktoré nie sú zaradené do chovu predávajú v jatočnej váhe na domáci a zahraničný trh. Biomäso je chutné, kvalita mlieka vysoká. Niet divu, že čoraz viac Slovákov sa stávajú v družstevnej predajni, kde nájdu aj ovčie výrobky, typické liptovské. Keďže speňažovanie ovčieho mlieka – tiež s prídavkom „bio“, ako v prípade kravského mlieka bolo menej lukratívne, hľadali v družstve alternatívy. Postavili teda syráreň. A v predajni ponúkajú čerstvý, údený alebo solený stopercentný ovčí syr, pravú bryndzu či žinčicu. „Hambíl by som sa, keby sme v lete predávali klasickú bryndzu s podielom kravského mlieka. Ved' to je okrádanie spotrebiteľa,“ rozhorčuje sa predseda. Dôležité však podľa neho je najmä to, že pridaná hodnota zostáva doma.

Na ceste k vlastníctvu družstva

Už piate kolo vzdelávacích seminárov sa venovalo prechodu z kontrolnej na vlastnícku pozíciu družstva. Keďže išlo o veľmi špecifickú tému, výber uchádzačov na celoslovenský seminár v Trnave bol prísny. Hovorilo sa o možných cestách premeny družstevných podielnických listov v súlade s právnymi normami na ďalší členský vklad alebo na majetkovú účasť.

FARMFÖRUM REGIÖN
JAR 2012

Podujatie sa nieslo v duchu otvorenej diskusie družstevníkov s odborníkmi

Predseda Poľnohospodárskeho výrobného družstva Mokrance (okres Košice - okolie)
Ing. Alexander Korcsmáros

Tentoraz sa do diskusie s odborníkmi na družstevné právo Danielom J. Kratkým zapojili prakticky všetci účastníci seminára. Hľadali odpovede na otázky - kto je reálnym vlastníkom družstva, aké je postavenie majiteľov družstevných podielnických listov (DPL) - pôvodných aj tých, ktorí ich od pôvodných kúpili, čo sa dá robiť s družstevnými podielnickými listami, ako ich premeniť na niečo iné a či ich vôbec treba premeniť na niečo iné. Zástupcov vybraných poľnohospodárskych družstiev zaujímala prevažne odpoveď na otázku, či im nestačí vlastniť balík DPL. Ujasňovali si právne normy, čo všetko musia obsahovať stanovy v prípade ďalších členských vkladov a všetkých prekvapilo ustanovenie daňového zákona o zdaňovaní v prípade premeny DPL na ďalší členský vklad. Daniel J. Kratky vysvetľoval, analyzoval a upozorňoval na základné chyby, ktoré obsahujú stanovy niektorých poľnohospodárskych družstiev. Ukázalo sa, že v niektorých družstvách aj keď reálne existujú napríklad ďalšie členské vklady, de jure neexistujú. Ba aj to, že kupovanie DPL za 10, 20 či iné percento ich nominálnej hodnoty má isté riziká. Na všetko však existuje liek. Ale len vtedy, ak sa choroba zachytí včas.

Diskusia bola chvíľami búrlivá. Kto správne reagoval na otázky Daniela J. Kratkeho dostal

symbolickú zlatú DPL-ku v hodnote 5eur. Tú si mohol po skončení vzdelávacieho seminára premeniť na reálne peniaze. Najviac ich získal predseda Roľníckeho družstva Turá Lúka (okres Myjava) Ing. Vladimír Volečko. Premeníl si ich na reálne peniaze. Navyše za tento balíček „zlatých DPL“ získal symbolický šek na právne služby v hodnote 1000 eur.

Predseda Roľníckeho družstva Turá lúka (okres Myjava) Ing. Vladimír Volečko a odmena v podobe "zlatých DPL" za znalosti a názory v súlade s legislatívou

Premena DPL na vlastníctvo družstva

Bol som na všetkých vzdelávacích seminároch a téma o ktorej sme tentoraz diskutovali je mimoriadne zaujímavá a pre naše družstvo jednoznačne užitočná a mimoriadne aktuálna. Vlni sme premenili DPL zo zaknihovaných na listinné cenné papiere. Dôvod bol jednoduchý. Mali sme obavy, že nečlenovia družstva - vlastníci DPL sa ich budú chcieť zbaviť prevodom na Fond národného majetku. Dvaja vlastníci DPL tak aj učinili. Po zmene podoby DPL zo zaknihovaných na listinné mali členovia družstva možnosť odkúpiť DPL. Zatiaľ sú vlastníci väčšieho balíka v kontrolnej pozícii. Teraz sa chceme sústrediť na prechod z kontrolnej na vlastnícku pozíciu.

Pokiaľ ide o zodpovednosť za družstvo, tak u nás musel už pred 20-timi rokmi mať člen predstavenstva dvojnásobný členský vklad. Teda základný aj ďalší členský vklad. V tomto zmysle máme aj upravené stanovy. Keďže nám nebolo jasné či sa na DPL vzťahuje daň z príjmu, zaujal ma práve výklad k tejto problematike. Dozvedel som sa, že sa to dá riešiť tak, aby družstvo neurobilo nejakú závažnú chybu.

Predseda Poľnohospodárskeho družstva Senohrad (okres Krupina) Ing. Jozef Golian

Družstvá sú v ohrození

Asi tisíc družstevných podielnických listov nášho družstva previedli ich majitelia na Fond národného majetku. Je to dosť... Momentálne ma však ešte viac trápia aktivity Slovenskej agrárnej spoločnosti, ktorá oslovila občanov a členov družstva - vlastníkov DPL, aby im predali svoje podielnické listy. Cítim, že nás má táto spoločnosť dobre prečítaných. Máme zrekonštruované maštale, novú techniku a technológiu... Veruže je to pre nich lukratívne - lacno kúpiť! To nás núti, aby sme rýchlo konali. Preto chceme rýchlo zmeniť podobu DPL zo zaknihovaných na listinné, odkúpiť ich od vlastníkov, a tak ochrániť družstvo pred prípadným nepriateľským prevzatím.

V letáku spomínanej spoločnosti je však okrem ponuky na kúpu DPL aj ponuka na kúpu členských vkladov za dvojnásobnú hodnotu. Na trhu je špekulatívny kapitál a niekto ho chce zrejme aj takto investovať - kupovať poľnohospodárske podniky.

Keďže stojíme práve pred zmenou podoby DPL zo zaknihovaných na listinné, tak informácie, ktoré som získal na tomto seminári sú pre naše družstvo mimoriadne užitočné. Podielnické listy vydalo naše družstvo členom aj nečlenom. Keď sa budú listinné DPL odovzdávať vlastníkom, od nečlenov družstva sa ich chystáme odkupovať a vkladať do základného imania družstva.

Predseda poľnohospodárskeho podielnického družstva Výčapy - Opatovce (okres Nitra) Ing. Peter Čebik

More sa skladá z kvapiek

Po prvý raz som bol na vzdelávacom seminári spoločnosti LawFarm. Od tých predchádzajúcich ma tak trochu odradil kolega, ktorý sa domnieval, že cieľom týchto stretnutí je ovládnuť družstvá. Čítam však časopis FARMAGAZÍN, v ktorom ma zaujali publikované témy. Najmä o stanovách družstva. A tak som aj očakával, že dostanem odpoveď na otázku, ktorá ma prenasleduje - či sú naše stanovky v súlade so zákonom. Uvedomil som si, že takýto seminár by sa mi zišiel v minulosti. Ešte predtým, ako sa u nás tvorili stanovky. Dospel som k záveru, že v nich máme isté nedostatky. Určite nielen naše družstvo. A tak informácie, ktoré som získal, mi pomôžu zorientovať sa v problematike. Ozývajú sa nám rôzne spoločnosti s tým, že nám chcú finančne pomôcť. Týždenne mám niekoľko telefonátov od určitých finančných skupín, že by chceli finančne vstúpiť do družstva, že by chceli pomôcť družstvu. Boli aj šumy, že ktosi skupuje naše družstevné podielnické listy. Vydali sme ich iba oprávneným osobám - nečlenom družstva. Malá časť je vo Fonde národného majetku. Hovorím však, že more sa skladá z kvapiek. Ale tých kvapiek sa nazbieralo už dosť.

Naše družstvo kupuje DPL od vlastníkov. Vyčlenili sme na to finančné prostriedky, lebo je to pre nás dôležité. Kvôli tomu, aby sa náš

majetok nedostal do cudzích rúk. Družstvo bude mať čoskoro majoritu podielnických listov. Takže nemám obavy, že by nám hrozilo niečo vážnejšie. Musíme však problémy s nimi riešiť. Napríklad aj tak, aby sme mali komplexný prehľad o našich DPL. Keďže nemáme DPL v listinnej podobe, tak sme nemali prehľad o tom, komu predal jeden vlastník svoje DPL. Stal sa aj taký prípad, že z Centrálného depozitára cenných papierov sme mali informáciu, že dosť veľký balík našich DPL vlastní jedna banka. Pátrali sme a napokon sme sa dopracovali k osobe, ktorá bola skutočným vlastníkom toho balíka DPL, od ktorej sme ich odkúpili. Kolegovia často hovoria o plagátoch, ktoré v ich obciach informujú o možnosti predat' DPL. Aj u nás boli také plagátky. Keď som porovnal sumu, tak som prišiel k záveru, že družstvo vlastne ponúka za DPL viac peňazí. Ešteže majú ľudia dôveru voči družstvu a skôr nám ponúknu na predaj DPL, ako iným, ako niekomu, koho nepoznajú.

Už som spomínal, že sa na nás obracajú finančné skupiny, že chcú pomôcť družstvu. Ale pokiaľ nie sme na to odkázaní, nepotrebujeme nejaké extra finančné injekcie. Domnievame sa, že aj keď tá cesta k úplnému vlastníctvu družstva bude možno trochu pomalšia, ale bude to naša cesta. A stále budeme vlastníkami družstva iba my. Naša členská schôdza rozhodla, že nebudeme prijímať žiadneho ďalšieho člena.

Za vašu účasť a podporu vám ďakujem!

Organizátor:

 LAWFARM®

Partner:

Mediálni partneri:

Budúci právnici - študenti z Brna a Košíc nasávali informácie

Interes mladých

Je známe, že družstevné právo nie je veľmi preferovanou právnickou oblasťou. Získať k nej vzťah pomáha aj atraktívna súťaž pre študentov právnických fakúlt pod názvom LAWGAMES. Aj preto si niektorí študenti neodpustili vzdelávací seminár a pozorne počúvali diskusiu. Počas prestávok strátili nejaké to slovo aj s poľnohospodárskymi manažérmi - účastníkmi seminára. Od nich sme sa dozvedeli, že aj vo výučbe budúcich právnikov absentujú podrobnejšie informácie o družstevnom práve. A tak špecifiká tejto oblasti nasávali mladí ľudia - budúci právnici - práve na trnavskom vzdelávacom seminári.

(Na fotografii: Martin Blaha z Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Vít Křížka a Lukáš Bögöš z Masarykovej univerzity v Brne).

Pod taktovkou moderátora

Na vzdelávacom seminári v Trnave nechýbalo ani žrebovanie o atraktívne ceny, ktoré venovali partneri Farmfórum región - jar 2012. Všetko sa to dialo pod taktovkou moderátora celého podujatia, známeho autora televíznej Farmárskej revue Jána Škorňu.

Prvého majiteľa ceny vyžreboval zástupca Vydavateľstva odborných časopisov a publikácií Profi Press SK Martin Weber.

Poľnohospodárskej angličtiny a Encyklopédii ochrany rastlín sa Eubomír Grell z Poľnohospodárskeho družstva Plavé Vozokany (okres Levice) naozaj potešil.

Zástupca spoločnosti Slovenský chov Štefan Ščecina vyžreboval majiteľa ďalšej ceny.

Ročné predplatné mesačníka Agromagazín o ekonomike, financiách a bioenergetike získal Ing. Ján Kružliak z Poľnohospodárskeho družstva Predmier (okres Žilina).

Spoločnosť Limagrain je už tradične partnerom vzdelávacích seminárov. Jej zástupca Ing. Juraj Drgoňa vyžreboval majiteľa výsevnej jednotky osiva kukurice.

Osivo si do Nižnej pri Piešťanoch odniesol Ing. Stanislav Ferech.

Hlavnú cenu - symbolický šek na právne služby spoločnosti LawFarm odovzdala jej konateľka JUDr. Bronislava Kubišová predsedovi Poľnohospodárskeho družstva Pokrok v Ostrove (okres Piešťany) Ing. Jurajovi Schuchmannovi.

Spetrením programu bola aj prednáška Pavla Fíla, riaditeľa strednej odbornej školy v Banskej Bystrici o rozvoji včelárstva a najmä - o užitočnosti včiel na rozvoj rastlinnej výroby. Všetci sa dozvedeli napríklad aj to, že na jeden kilogram medu musia včielky opeliť až viac, ako tri milióny kvetov. Či to, že každá slovenská včielka navštívi v sezóne až takmer 400 miliónov kvetov. Nechýbala však ani ochutnávka medov.

No a kým sa muži vzdelávali, partnerky, ktoré ich sprevádzali do Trnavy sa skrášľovali. Spoločnosť LawFarm totiž pripravila pre ne BEAUTY salón.

Stípek Jána Škorňu Slovensko sa nám odzverilo

Krátka prechádzka po slovenskom vidieku stačí na zistenie, že z dvorov sa stratili zvieratá. Dnes už len zriedka nájdete dom, kde na dvore kikirika kohút, chodia tam husi či kačky. A to ešte pred pár rokmi mal skoro každý na dedine sviňu a mnohí chovali aj kravy alebo ovce. Namiesto ovocných stromov si vysádzame tuje a tam, kde boli hriadky so zeleninou sú trávniky... a hnoj nám smrdí. Ak poľnohospodár vyvezie na pole hnojovicu, rozhorčení obyvatelia zavolajú médiá a hygienici sa vyjadrujú, či nemohlo byť ohrozené zdravie obyvateľstva smradom. Zároveň ľudia na tom istom vidieku trpia obrovskou nezamestnanosťou. Sedia doma a oprávnené sa sťažujú na to, že nie je robota a podpora, či sociálne dávky sú mizerné.

To je fakt. Lenže ak by mal niekto chuť prekonať sám seba a znova začať chovať sliepky, prišiel by na to, že desať sliepok kŕmených prevažne kuchynským odpadom a pasúcich sa v záhrade, dokáže dostatočne zásobiť vajčkami veľkú rodinu. Nehovoriac o tom, že skoro každý z nás má po rodičoch flak pôdy. Ak by sa nezamestnaný otec rodiny rozhodol chovať na pôde po rodičoch kravu, zistil by, že to znamená minimálne pätnásť litrov mlieka denne, kvalitné maslo, syr, tvaroh s prívlastkom „bio“. Premietnite si to na eurá, ktoré sa dajú ušetriť pri nákupe týchto potravín. Samozrejme zdravá krava znamená každý rok teľa a teľa peniaze pri predaji alebo veľmi kvalitné mäso. Jasne, že v hypermarkete sa dá kúpiť všetko oveľa rýchlejšie, jednoduchšie a možno lacnejšie. Aj preto asi na vidieku s obrovskou nezamestnanosťou veľa ľudí narieka a len málo kto začne sám niečo robiť.

V záhrade s profesorom Ivanom Hričovským

Pán profesor odporúča, aby ste koncom apríla a začiatkom mája vo vašej záhrade:

1. Urobili rez orecha kráľovského - zabezpečíte si tak úrodu väčších a zdravších orechov. Pozor - hrúbku škrupiny ale nijako neovplyvníte.
2. Vysadili jahody - ak ste ich nevysadili vlni v auguste, môžete tak urobiť teraz, ale prídete o tohtoročnú úrodu.
3. Využili čas na jarne vrúbľovanie - prakticky všetkých ovocných druhov okrem broskýň a sliviek.
4. Nezabudli na prebierku plodov - Pri nadmernej kvetnej násade treba 17 dní po odkvitnutí urobiť prebierku plodov.

Osobnosti Od furmana po podnikateľa v energetike

Martin Malatinec vyrastal v typickej podpolianskej rodine v Hriňovej. Spolu so štyrmi súrodencami musel popri škole pomáhať aj rodičom na gazdovstve. Postarať sa o 20 kusov dobytky a plný dvor. To ich naučilo používať sedliacky rozum, ktorého sa Martin Malatinec držal a drží stále. Na istý čas po skončení štúdia robil v Podpolianskych strojárňach v Detve, ale po roku 1989 začal s ro-

diňou podnikat' Robili furmanov pri ťažbe dreva v Čechách aj na Slovensku. Ťahali drevo koňmi, traktorom, robili pilčíkov. O tri roky neskôr vstúpili súrodenci do projektu mliekarene v Hriňovej. Postavili ju, neskôr niekoľkokrát rozšírili. Dnes je Hriňovská mliekareň veľmi dôležitým hráčom vo svojom segmente na celoslovenskom trhu. Dáva robotu 150 ľuďom a vedie ju brat Ján Malatinec. Keď začalo v roku 1998 začalo chýbať na trhu mlieko, v exekúcii kúpili časť štátneho majetku v Pstruši (okres Banská Bystrica). Neskôr aj krachujúce poľnohospodárske podniky v Detve, Lovinobani, Slatinských Lazoch a ďalšie.

Dnes už Martin Malatinec prostredníctvom svojich firiem obrába 8 500 ha pôdy a v prvovýrobe zamestnáva 190 ľudí. Poľnohospodárstvo doplnil o súvisiacu stavebnú a strojársku činnosť, kde robí 30 zamestnancov. Pochopil, kam smerujú trendy a postavil 3 bioplynky. Okrem elektriny z nich využil zvyškové teplo na vykurovanie mesta Detva. V mestskom podniku služieb Bytes vlastní 66 %, kde zamestnáva 25 ľudí. V modernej kotolni Bytesu kúri slamou a štiepkou. Na stole má množstvo ďalších veľkých a prekvapivých projektov

Rozum v hrsti Vychovajme si svojho domáceho spotrebiteľa

Chcem hovoriť o „Predaji konečnému spotrebiteľovi“ a o „Predaji z dvora“ alebo nech to nazve nová garnitúra ako chce. Samozrejme je rozdiel, či v malom predáva farmár, ktorý má čriedu oviec alebo veľký podnik s tristo dojnícami. Každý kto bude predávať z dvora rovno spotrebiteľovi pomôže sám sebe a všetkým ostatným poľnohospodárom aj spotrebiteľom a je jedno či predáva mäso, mlieko, syr alebo mak.

Samozrejme, že pri takomto predaji získa producent hneď hotové peniaze a oveľa lepšie ceny za svoju produkciu ako od spracovateľa či obchodníka. Navyše ukážete obchodníkom, že existuje konkurencia a vychováte si aj spotrebiteľa, ktorí sa naučia, že u vás kúpi lacnejšie, kvalitnejšie, bude sa vracáť a privedie ďalších.

Poznám chovateľa mäsových oviec, ktorý dal vyložiť z kamióna svoje veľkonočné jahňatá, pretože nákupca chcel zneužiť situáciu a začal neseriózne tlačiť na cenu. Jahňatá si nechal a do zimy všetky rozpredal

na mäso. Dnes mu už ani nenapadne, aby predával jahňatá do Talianska. Aj ja sa musím poponáhľať, aby som si u neho niečo kúpil, pretože stovku jahniat ročne rýchlo rozpredá.

Samozrejme to nie je len tak. Ak mu niekto zavolá, musí sa mu venovať napríklad v sobotu večer, keď má zákazník čas a chuť. Porozprávať mu aká je jahňatina výborná, zdravá. Jahňa zarezat', skrátka predat'. Vie ale, že sa mu to opláti.

Takto skúsení zákazníci si možno na budúci rok kúpia jahňa, hovädzinu či klobásky aj u vás.

Silná repka s pridanou hodnotou

Repka znamená v čase žatvy prvé peniaze pre každého pestovateľa. Zároveň je to plodina, ktorej úroda závisí od mnohých faktorov. Je náročná na pestovanie z hľadiska technologického aj časového. Preto každý pestovateľ dokáže oceniť dobrú odrodu.

Sila repky musí spočívať v ponúknutí riešenia, ktoré pestovateľovi prinesie istotu uspokojivej úrody. Keď odroda repky dokáže ponúknuť niečo na viac je to len výhoda. Takouto odrodou ktorá má istotu maximálnej úrody a má niečo na viac je hybridná odroda Artoga od spoločnosti Limagrain.

ARTOGA - silná, húževnatá repka pre každého pestovateľa

Artoga si vybudovala silnú pozíciu hybridnej odrody pre každého pestovateľa. Otvorila dvere aj tým pestovateľom, ktorí si doteraz mysleli že hybridné odrody sú náročné na pestovanie. Artoga všetky tieto mýty vyvracia. Skvele eliminuje aj nedostatky a problémy, ktoré sa môžu vyskytnúť počas dlhej cesty od sejby po zber. Artoga je úrodná stredne skorá odroda s dobrým zdravotným stavom. Využíva všetky vlastnosti heterózneho efektu hybridov už od jesene. Zdravý koreňový systém, neprerastanie na jeseň a spoľahlivé prezimovanie sú základné predpoklady na očakávané úrody. Rovnako aj ďalšie podstatné faktory prispievajú k spokojnosti pestovateľov. Výborná tolerancia voči sklerotínii, stredný vzrast rastlín s intenzívnym vetvením už od spodnej časti, od listovej ružice, prispieva k tomu, že Artoga sústreďuje energiu hlavne do úrody se-

mien a nie do vzrastu rastliny. Všetka energia a všetky investície sa zhodnocujú tým správnym smerom.

Artoga potvrdila svoju silu už počas registračného procesu po celej Európe. Už počas svojho krátko predstavenia na scéne získala 20 medailí, z toho 13 zlatých z registračných skúšok a rôznych odporúčacích skúšok v Európe. **Artoga sú vysoké výnosy a výbornú medziročnú stabilitu.** Žiadny iný hybrid sa nemôže popýšiť takouto zbierkou úspechov. Artoga potvrdzuje svoju hodnotu a povest húževnatého európskeho rekordéra. Podobné úspechy zbiera Artoga aj v praktických pestovateľských podmienkach. Po prvých skúsenostiach z praxe sa stala obľúbenou a najpestovanejšou odrodou na Slovensku.

Pridanou hodnotou je nepukavosť šesúľ

Pridanou hodnotou, ktorou disponuje Artoga, je geneticky podmienená nepukavosť šesúľ. Túto významnú vlastnosť získal cieľným šľachtením. Je dobré, keď šľachtitelia reagujú na problémy a potreby pestovateľov a prinášajú riešenia, ktoré majú okrem úrody aj inú, ďalšiu pridanú hodnotu. Nepukavosť šesúľ je výsledkom šľachtiteľského procesu, získania nových vlastností a ich aplikovania do jednotlivých hybridov. Nepukavosť šesúľ

prináša dve nesporné výhody. Pestovateľ, ktorý sa rozhodne pre Artogu, zároveň získava mimoriadnu schopnosť znášať nepriaznivé poveternostné podmienky. Silný dážď, búrka alebo aj krupobitie patria na Slovensku ku každej žatve. Tieto vplyvy poškodia Artogu omnoho menej, než iné hybridy, ktoré túto vlastnosť nemajú. Druhou výhodou je vyššia istota pre dlhšie obdobie optimálneho zberu. **Šesule vydržia viac neporušené spolu, nestrácajú úrodu, a tým ani peniaze, ktoré dokáže dobrá silná repka priniesť. Artoga si so svojou rekordnou úrodou na kombajn počká.** Táto istota sa výborne hodí do našich klimatických podmienok, pretože každá žatva prináša riziko búrok, dažďov, a tým následné prerušenie priebehu zberových prác. Pri Artoge sú straty z hľadiska času aj silových vplyvov na šesule minimalizované.

Artoga a argumenty ako sú vysoké úrody, medziročná stabilita a pridaná hodnota - nepukavosť šesúľ patria k sebe. To všetko predurčuje Artogu ako voľbu číslo jedna na väčšinu pozemkov v poľnohospodárskom podniku. Hybridná odroda Artoga uspeje aj v podmienkach, kde iné repky zlyhávajú. Artoga je húževnatá a dokáže eliminovať aj pestovateľské nedostatky a prehršky, pretože žiadna prax nie je ideálna. Každý rok nám prinesie niečo nové. Artoga je pestovateľská istota.

Prehľad výsledkov hybridnej odrody ARTOGA z nezávislého testovania v Európe.

zlatá	1. miesto v reg. skúškach COBORU, 2008-2009, Poľsko
strieborná	2. miesto v reg. skúškach ÚKZÚZ, 2007-2009, Česká republika
strieborná	2. miesto v reg. skúškach BSA, 2008-2009, Nemecko
zlatá	1. miesto v reg. skúškach AGES, 2009-2010, Rakúsko
strieborná	2. miesto v reg. skúškach CTPS, 2008-2009, Francúzsko
strieborná	2. miesto v reg. skúškach OMMI, 2008-2009, Maďarsko
bronzová	3. miesto v reg. skúškach ÚKSÚP, 2008-2009, Slovensko
zlatá	1. miesto v postreg. skúškach COBORU, 2010, Poľsko
zlatá	1. miesto v postreg. skúškach OMMI, 2010, Maďarsko
zlatá	1. miesto v postreg. skúškach ÚKSÚP, hybridné odrody, 2010, Slovensko
zlatá	1. miesto najvyššia úroda "v stredne veľkých odrodách" u členov SPZO, 2010, Česká republika
zlatá	1. miesto v skúšaní POP SPZO, sortiment A, 2010, Česká republika
bronzová	3. najvyššia úroda "v stredne veľkých odrodách" u členov SPZO, 2011, Česká republika
strieborná	2. miesto v postreg. skúškach ÚKSÚP, hybridné odrody, 2011, Slovensko
zlatá	1. miesto v skúšaní ČZU, štandardná agrotechnika, 2011, Česká republika
zlatá	1. miesto v skúšaní ČZU, diagnostika, 2011, Česká republika
zlatá	1. miesto v skúšaní ÚKZÚZ, listina odporúčaných odrôd, 2011, Česká republika
zlatá	1. miesto v trojročnom skúšaní ÚKZÚZ, listina odporúčaných odrôd, 2009 - 2011, Česká republika
zlatá	Artoga - najúrodnejšia kontrola v sortimente skúšok 1. r., ÚKZÚZ, 2011, Česká republika
zlatá	Artoga - najúrodnejšia kontrola v sortimente skúšok 2. a 3. r., ÚKZÚZ, 2011, Česká republika

www.lgseeds.sk

ARTOGA

stredne skorý hybrid

ARTOGA - ZISK NAVIAC

SPZO - „stredne veľké“ hybridné odrody a ekonomika		2010	2011
úroda- Artoga	t/ha	3,53	3,53
úroda - priemer hybridov	t/ha	3,274	3,295
rozdiel v úrode	t/ha	0,256	0,235
cena komodity	EUR/t	400	400
PRÍNOS hybrida Artoga	EUR/ha	+103	+94

húževnatý európsky rekordman

Limagrain Slovensko, M. Rázusa 29, 984 01 Lučenec, tel.: 047 - 451 21 60, fax: 047 - 433 34 80

- Ing. Eva Bednárová - 0907 850 952
- Attila Demeter - 0907 850 018
- Ing. Juraj Drgoňa - 0907 850 956
- Ing. Loránt Kása - 0917 681 979
- Ing. Jarmila Adamek - 0918 796 257
- Ing. Pavel Beneš - 0905 886 704
- Ing. Ľubomír Palovčík - 0907 850 069

INZERCIA 2012/3/LG

Ste si naozaj istý, že...

- ...vaše družstvo má stanovy, ktoré vás ochránia?
- ...rozhodnutia členskej schôdze vášho družstva, sú nenapadnuteľné?
- ...máte DPL vášho družstva pod kontrolou?
- ...o kontrolnú pozíciu, ktorú ste nadobudli, vás nemôže nikto pripraviť?
- ...je vaše družstvo dostatočne ochránené pred nepriateľským prevzatím?

Na tieto otázky vám nie len odpovieme, ale dokážeme ich pre vás aj spoľahlivo vyriešiť.

Ochráňte vaše družstvo

a nastavte si úroveň jeho ochrany podľa vašich potrieb.

Dohodnite si s nami stretnutie o ochrane vášho družstva pred nepriateľským prevzatím.
Naši právnici sú vám k dispozícii na: T. č.: 055/694 17 45, E-mail: office@lawfarm.info